

Sygn. akt V U 1649/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 maja 2013 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku

V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA w SO Stanisław Stankiewicz

Protokolant: Bożena Radziusz

po rozpoznaniu w dniu 14 maja 2013 roku w Białymstoku

sprawy M. S. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o emeryturę

na skutek odwołania M. S. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 25 września 2012 roku

Nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje M. S. (1)

od (...) prawo do emerytury.

Sygn. akt V 1649/12

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 25 września 2012 roku wydaną na podstawie art. 184 Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r., Nr 153 poz. 1227 ze zm.) w związku z § 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze odmówił M. S. (1) prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Organ rentowy stwierdził, że wnioskodawca nie spełnia warunków przewidzianych w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 roku, bowiem na dzień 1 stycznia 1999 roku nie udokumentował wymaganego 15-letniego okresu pracy w tych warunkach, a jedynie 14 lat 5 miesięcy i 27 dni.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił uznania jako pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w B. (...) w okresie od dnia 20 marca 1976 roku do dnia 1 października 1976 roku w

charakterze traktorzysty – kierowcy ciągnika kołowego zwracając uwagę na to, iż świadectwo pracy wystawione przez Likwidatora (...) nie stanowi środka dowodowego, gdyż Likwidator wystawiając je nie posiadał akt osobowych Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej, na podstawie których mógłby być w stanie stwierdzić, jaki był charakter pracy i czy wykonywana praca była pracą w szczególnych warunkach.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył M. S. (1), który zaskarżył ją w całości. Zarzucił jej niezgodność ze stanem prawnym i faktycznym, a na potwierdzenie swojego zatrudnienia w warunkach szczególnych wniósł o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. w odpowiedzi na odwołanie M. S. (1) wniósł o jego oddalenie, wskazał na brak wymaganego ustawą piętnastoletniego okresu pracy M. S. (1) w szczególnych warunkach i podtrzymał stanowisko zajęte w sprawie.

W uzasadnieniu podał dodatkowo, że w oparciu o zgromadzone dokumenty nie można przyjąć, iż wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, te prace, które są wymienione w wykazie prac w szczególnych warunkach. Jako podstawę wątpliwości, co do wiarygodności świadectwa pracy wykonywanej w szczególnych warunkach wystawionego przez Likwidatora (...) podano fakt, iż nie dysponował on aktami osobowymi wnioskodawcy.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

odwołanie M. S. jest zasadne.

Zgodnie z treścią art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku

z § 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat – dla mężczyzn wynoszący 15 lat oraz okres składowy i nieskładowy, o którym mowa w art. 27 –25 lat dla mężczyzn. Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa, a co istotne od dnia 1 stycznia 2013 roku wyeliminowano warunek rozwiązania stosunku pracy w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem. Natomiast art. 32 ust. 2 wyżej wymienionej ustawy stanowi, że dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ustępie 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

W tym też zakresie należy stosować przepisy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zgodnie z § 3 i 4 tego Rozporządzenia pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach wymienioną w wykazie A nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn oraz posiada okres zatrudnienia wynoszący 25 lat pracy, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zauważyć wypada, że stosownie do treści art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS podstawą ustalenia zatrudnienia w szczególnych warunkach są przepisy dotychczasowe. Wykładni pojęcia „przepisy dotychczasowe” dokonał Sąd Najwyższy w uchwale siedmiu sędziów z dnia 13 lutego 2002r., III ZP 30/01 (OSNAPiUS 2002/10/243), wskazując na niektóre przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., z wyłączeniem tych, które zobowiązywały ministrów, kierowników urzędów centralnych i centralne związki spółdzielcze do ustalenia wykazu stanowisk pracy w podległych im zakładach pracy. Sąd Najwyższy stwierdził, że odesłanie do „przepisów

dotychczasowych” w kwestii wykazów obejmujących świadczenie pracy w warunkach szczególnych, zawarte w art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie obejmuje przepisów kompetencyjnych § 1 ust. 2-3 rozporządzenia. Odesłanie odnosi się tylko do „wieku emerytalnego, rodzajów prac, stanowisk, warunków” uprawniających do wcześniejszej emerytury. To pozwala na wniosek, że „przepisy dotychczasowe”, o których mowa w odesłaniu, to § 2 ust. 1 Rozporządzenia stanowiący, iż okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy; § 4-8a określające wiek emerytalny i okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach pracowników wykonujących prace wyszczególnione w wykazie A i B stanowiących załącznik do rozporządzenia oraz § 9-15 dotyczące wieku emerytalnego i warunków przechodzenia na emeryturę osób zatrudnionych w szczególnym charakterze. Tym samym wykonywanie pracy na stanowisku określonym w zarządzeniu resortowym, której nie wymieniono w wykazach A i B, stanowiących załącznik do rozporządzenia nie uprawnia do uzyskania emerytury na podstawie art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (por. wyrok Sądu najwyższego z 20.10.2005r., I UK 41/05, OSNP 2006/19-20/306). Wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których wyżej wymienionym osobom przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. rozporządzenia.

Okolicznością bezsporną w niniejszej sprawie było, że M. S. (1) osiągnął wiek uprawniający do ubiegania się o przyznanie emerytury zgodnie z § 3 i 4 wyżej wymienionego Rozporządzenia (urodził się w dniu (...)roku). Nadto wykazał wymagany przepisami okres składkowy i nieskładkowy wynoszący na dzień 1 stycznia 1999 roku 29 lat, 1 miesiąc i 14 dni, a także nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. W dacie złożenia wniosku o przyznanie prawa do świadczenia emerytalnego nie pracował.

W niniejszej sprawie kwestią sporną jest zaliczenie odwołującemu okresu pracy w szczególnych warunkach na stanowisku traktorzysty – kierowcy ciągnika kołowego w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w B., w okresie od 20 marca 1976 r. do 1 października 1976 r., czym uzyskalby wymagany piętnastoletni okres pracy w warunkach szczególnych.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 25 września 2012 roku odmówił uznania za pracę w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia w (...) w B. w spornym okresie, ponieważ świadectwo wystawione zostało przez Likwidatora (...), który w chwili jego wystawiania nie posiadał akt osobowych wnioskodawcy. W związku z powyższym - według organu emerytalnego - Likwidator nie był w stanie stwierdzić, jaki był charakter pracy i czy była ona wykonywana w szczególnych warunkach i dlatego też nie można uznać przedmiotowego okresu zatrudnienia za okres pracy wykonywanej w szczególnych warunkach (k. 3).

Zgodnie z ugruntowanym w orzecznictwie stanowiskiem świadectwo pracy w warunkach szczególnych wydane pracownikowi przez pracodawcę stanowi domniemanie i podstawę do przyjęcia, iż okres pracy w nim podany jest okresem pracy w warunkach szczególnych, o którym mowa w art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W sytuacji braku wymaganego świadectwa pracy w warunkach szczególnych wystawionego przez pracodawcę, Sąd może prowadzić postępowanie dowodowe zmierzające do ustalenia, czy praca wykonywana przez stronę, była wykonywana w warunkach wymaganych przepisami rozporządzenia, czy ubezpieczony zajmował któreś ze stanowisk pracy wymienionych w załącznikach 1 lub 2 do rozporządzenia (por. wyrok Sądu apelacyjnego w Katowicach z 4.11.2008r., III AUa 3113/08, Lex nr 552003). Z drugiej strony posiadanie świadectwa pracy potwierdzającego wykonywanie zatrudnienia w warunkach szczególnych nie wiąże organu rentowego i nie przesądza automatycznie o przyznaniu świadczenia emerytalnego na podstawie art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zw. z § 2 i 4 Rozporządzenia. Świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający to świadectwo nie jest organem państwowym, ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Tylko dokumenty wystawione przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Świadectwo pracy traktuje się w postępowaniu sądowym jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c.. Stanowi ono dowód tego, że osoba, która je podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki podlega kontroli zarówno co do prawdziwości wskazanych w nim faktów, jak i co do prawidłowości wskazanej podstawy prawnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25 maja 2004r.,

III UK 31/04, OSNP z 2005/1/13 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 24 września 2008r., III AUa 795/08, OSAB 2008/4/60).

Odnosząc się do powyższego należało ustalić, czy w spornym okresie M. S. (1) wykonywał pracę w szczególnych warunkach.

Z wykazu A Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego Działu VIII, pkt 3 wynika, że do prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego zaliczono pracę kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych.

Z uwagi na konieczność ustalenia, czy ubezpieczony w spornym okresie zatrudnienia wykonywał pracę w takim charakterze Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe, dopuścił dowód z zeznań świadków oraz wysłuchał wnioskodawcę. Zgodnie bowiem z orzeczeniem Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 roku, sygn. akt III UZP 48/84, w świetle § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze – zakład pracy wydaje zaświadczenie o zatrudnieniu w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wyłącznie na podstawie posiadanej dokumentacji, natomiast w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie tych okresów także w oparciu o inne dowody.

M. S. (1) na rozprawie dnia 7 marca 2012 roku podał, że ukończył (...) Szkołę Zawodową w H., a następnie służył w wojsku (w latach 1972-1974). W 1976 roku uzyskał prawo jazdy kategorii T. Kurs ukończył w LOK w H.. Do 1964 roku mieszkał w T., a potem w D.. Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna zajmowała się hodowlą krów i kur. Spółdzielnia posiadała 4 lub 5 ciągników marki (...). Poza nim zatrudnionych było jeszcze 5 lub 6 traktorzystów. W okresie zatrudnienia w spółdzielni nie był jej członkiem, a jego praca polegała na orce, opryskach i koszeniu, przy czym zimą nie było pracy (k.15-15v).

Świadek J. S., która pracowała razem z odwołującym w spornym okresie zeznała, że M. S. (1) pracował jako traktorzysta. Pracę wykonywał przez krótki okres czasu. Jego praca polegała na oraniu, bronowaniu i sianiu. Świadek zeznała, że do spółdzielni należało około 300 ha użytków rolnych, zielonych, pastwisk i łąk. Spółdzielcy hodowali trzodę i brojlery. Do spółdzielni należały ciągniki M., U.i dwa kombajny. Poza żniwami kombajnisci jeździli na traktorach. Na pytanie pełnomocnika ZUS, świadek zeznała, że traktorzyści byli zatrudnieni na umowę o pracę (k. 15v).

Świadek M. Ł., który pracował wraz z odwołującym w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w B. zeznał, iż M. S. (1) zna od 1976 roku. Wnioskodawca pracował wówczas, jako traktorzysta i wykonywał prace polowe. W spółdzielni były kombajny typu B. oraz 8 – 10 ciągników tzw. (...). Ponadto świadek ten zeznał, że dokumenty dotyczące spółdzielni są u likwidatora K. S. (k. 15v).

Sąd dał wiarę powyższym zeznaniom, gdyż w ocenie Sądu polegają one na prawdzie. Zeznania świadków wzajemnie się uzupełniają i pokrywają, są logiczne i w znacznym stopniu potwierdzają zeznania odwołującego. Świadcowie byli zatrudnieni w tym samym okresie i orientowali się, co do wykonywanych przez niego czynności. Dlatego też, zdaniem Sądu, zeznania świadków stanowią pełnowartościowy, wiarygodny dowód i na nich Sąd oparł swoje ustalenia w sprawie. Okoliczności podawane przez odwołującego, jak i świadków znajdują także potwierdzenie w okazanym przez M. S. (1) na rozprawie w dniu 7 marca 2013 roku prawie jazdy kategorii T, z którego wynika, że w 1976 roku zdobył uprawnienia na kierowanie ciągnikiem. W ocenie Sądu oznacza to, że odwołujący w spornym okresie pracował na stanowisku kierowcy ciągnika kołowego.

Sąd Najwyższy wielokrotnie podkreślał, że o uznaniu zatrudnienia za pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie decyduje treść dokumentów wystawianych przez pracodawcę, ale charakter czynności faktycznie wykonywanych przez pracownika (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 1998r., II UKN 570/97, OSNAPiUS 1999 nr 6, poz.213; z dnia 22 marca 2001 r., II UKN 263/00, OSNAPiUS 2002 nr 22, 553).

Ponadto Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 28 kwietnia 2010 r.,

I UK 337/09 (LEX nr 601991) i z dnia 12 maja 2010 r., I UK30/10 (LEX nr 590314) wyraził pogląd, iż o uznaniu stanowiska zatrudnienia jako pracy w szczególnych warunkach przesądza nie nazwa stanowiska, użyta przez pracodawcę w świadectwie pracy odpowiadająca lub nieodpowiadająca nomenklaturze zawartej w rozporządzeniu wykonawczym właściwego ministra, lecz pozytywna weryfikacja dokumentu pod kątem zgodności rzeczywiście wykonywanej przez pracownika pracy z ustawowymi wymaganiami.

Odnosząc powyższe uwagi do stanu faktycznego w przedmiotowej sprawie stwierdzić należy, iż postępowanie dowodowe przeprowadzone w niej wykazało, że M. S. (1) w spornym okresie był zatrudniony w szczególnych warunkach uprawniających obecnie do ubiegania się o świadczenie emerytalne z tytułu zatrudnienia w tych warunkach.

Należy ponownie podkreślić, iż pomimo braku jego akt osobowych, które jednoznacznie mogłyby potwierdzić wykonywanie przez niego pracy w szczególnych warunkach Sąd kierował się zbieżnymi zeznaniami wnioskodawcy i świadków dając jednocześnie wiarę świadectwom pracy wystawionym przez (...) w okresie jej istnienia, a także przez Likwidatora spółdzielni.

Dlatego też Sąd nie podzielając ustaleń organu rentowego stwierdził, że wnioskodawca w okresie spornym był zatrudniony w warunkach szczególnych i dlatego też legitymuje się wymaganym ustawą okresem 15 lat pracy w tych warunkach.

M. S. (1) udowodnił co najmniej 15 – letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach na dzień 1.01.1999 roku, ogólny staż pracy wynoszący powyżej 25 lat, jak również ukończył 60 lat. Dlatego Sąd przychylił się do żądania jego odwołania i przyznał mu emeryturę.

Z tych wszystkich powodów orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.